Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»
Предметна (циклова) комісія викладачів методики музичного
виховання та вокально-хорових дисциплін

ПРОБНІ УРОКИ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

методичні рекомендації щодо організації та проведення пробних уроків

для здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта
(ОПС «фаховий молодший бакалавр»)

Мукачево 2025

УДК УДК 373.3.016:78 (072)
П 78

Розглянуто та рекомендовано до друку методичною радою Відокремленого структурного підрозділу «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету» (протокол №1 від 25 серпня 2025 р.)

Розглянуто та затверджено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів *методики музичного виховання та вокально-хорових дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету» (протокол №1 від 25 серпня 2025 р.)*

Укладачі

Дмитро ГРЕГІРЧАК – кандидат політичних наук, завідувач навчально-виробничої практики ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету», викладач суспільних дисциплін, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Тамара НІЖЕГОРОДЦЕВА − викладач гри на інструменті, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Рецензент

Олена МІШКУЛИНЕЦЬ – кандидат психологічних наук, заступник директора ВСП «ГПФК МДУ» з навчальної роботи, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Пробні уроки з музичного мистецтва: методичні рекомендації до організації та проведення пробних уроків для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта (ОПС «фаховий молодший бакалавр») /укладачі Д. Грегірчак, Т. Ніжегородцева. Мукачево: ВСП «ГПФК МДУ», 2025. 37 с. (1,68 авт. арк.)

Навчально-методичне видання містить інформацію про мету, завдання і зміст виробничої практики «Пробні уроки». Подано методичні рекомендації щодо організації та проведення пробних уроків з музичного мистецтва .Окреслено критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти вимоги до звітної документації здобувачів освіти-практикантів.

Адресовано здобувачам фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта ОПС «фаховий молодший бакалавр,, педагогам-практикам.

© ВСП «ГПФК МДУ», 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 4
РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ «ПРОБНІ УРОКИ» 5
1.1. Мета та завдання практики 5
1.2. Структура та зміст практики 8
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРОБНИХ УРОКІВ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА 10
2.1. Мета та завдання пробних уроків з музичного мистецтва 10
2.2. Вимоги до уроку з музичного мистецтва 11
2.3.Особливості та структура уроків музичного мистецтва 12
2.4. Рекомендації щодо підготовки до уроку музичного мистецтва 13
2.5. Рекомендації щодо проведення уроку музичного мистецтва 16
2.6. Обговорення уроку музичного мистецтва 17
2.7. Оцінка якості проведення уроку музичного мистецтва 18
2.8. Критерії оцінювання проведення пробного уроку музичного мистецтва 19
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ 21
ДОДАТКИ 23

ПЕРЕДМОВА

У системі підготовки вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти особливе місце належить практиці «Пробні уроки». Під час данного виду практики не лише закріплюються і поглиблюються теоретичні знання, набуті в закладі фахової передвищої освіти, але і виробляються практичні вміння та навички, необхідні для вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти. Здобувачі освіти мають можливість ознайомитися із педагогічним досвідом учителів щодо організації освітнього процесу, із специфікою його планування та здійснення, спостерігати за поведінкою учнів, набувати досвіду спілкування з ними. Набуті в процесі практики вміння і навички є необхідними для ефективної організації освітнього процесу в майбутній професійній діяльності.

Музична діяльність молодших школярів в закладах загальної середньої освіти розглядається, як цілісна система, в якій всі види музичної діяльності у поєднанні їх змістовного, мотиваційного моментів спрямовані на розвиток і виховання естетичного ставлення до музичного мистецтва.

У закладах загальної середньої освіти головною метою уроків музичного мистецтва є закладання фундаменту музичної культури особистості, що досягається через виховання і розвиток музикальності дитини, емоційної сфери і її культури, любові й інтересу до рідної та світової музики, створення умов для розкриття творчого потенціалу кожної дитини, передачі певної суми музичних знань, вмінь і навичок. Через те, що музика захоплює такі ранні сфери психіки людини як сенсорика, моторика, емоції тощо, вплив музики на психічний розвиток дитини в цілому дуже суттєвий (творчість, духовність, розум). У той же час уроки музичного мистецтва сприяють і розвитку, а іноді й корекції розумових і творчих здібностей. Спеціальна спрямованість музично-естетичного навчання в закладах загальної середньої освіти, його послідовність і відповідність особливостям психічного розвитку дітей ведуть до виховання у неї естетичних потреб, інтересу до різних видів художньої діяльності, художнього смаку та започаткування критичного, які так важливі для становлення особистості.

Уроки музичного мистецтва сприяють вияву в дітей здібностей та нахилів, розвитку творчого ставлення до уроків музики. Ця діяльність поєднує в собі всі види музичної діяльності дітей (музичне сприймання, хоровий спів, музичні ігри, пластичне інтонування, музикування на дитячих музичних інструментах).Уроки музичного мистецтва – це уроки мистецтва, які повинні формувати високу музичну культуру, яка виховує музичні смаки і потреби; навички та уміння; музичні і творчі здібності.

РОЗДІЛ 1.
ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ «ПРОБНІ УРОКИ»

1.1. Мета та завдання практики

Мета практики:

– виховання особистісно-мотиваційної готовності здобувачів освіти до роботи вчителя початкових класів;

– формування вмінь і навичок спостерігати освітній процес та аналізувати його результати;

– вивчення здобувачами освіти змісту і системи планування навчальної роботи вчителя початкової школи;

– вироблення практичних професійних вмінь і навичок організації та здійснення освітньої роботи з учнями;

– навчання здобувачів освіти творчому застосуванню на практиці знань, отриманих при вивченні психолого-педагогічних дисциплін і фахових методик;

– оволодіння здобувачами освіти методами, прийомами і засобами проведення уроків, занять, а також навичками керівництва пізнавальною діяльністю школярів відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей.

Основні завдання практики:

– залучення здобувачів освіти до педагогічної діяльності та освітньої роботи;

– ознайомлення з навчальним планом, програмами та посібниками;

– встановлення зв'язків між теоретичними знаннями, отриманими під час вивчення психолого-педагогічних дисциплін та окремих методик і практикою;

– ознайомлення з сучасним станом освітньої роботи і передовим педагогічним досвідом освітніх закладів, співпраця з вчителями початкових класів;

– організація педагогічної взаємодії з учнями;

– вироблення власного творчого підходу до педагогічної діяльності;

– виховання професійних педагогічний якостей особистості.

Здобувачі освіти повинні ***знати:***

– вимоги нормативних документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі;

– сучасні підходи до навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи;

– вимоги до визначення мети і завдань уроку та інших форм організації освітнього процесу, засоби їх досягнення;

– структури уроків, особливості їх проведення;

– форми, методи й засоби навчання та виховання, забезпечення взаємодії учнів під час освітнього процесу;

– джерела навчально-методичної літератури для вчителя, у тому числі Інтернет-сайти.

Здобувачі освіти повинні ***вміти:***

– проводити уроки в початковій школі;

– організовувати різні форми навчальної діяльності учнів (індивідуальну, парну, групову, колективну, фронтальну);

– здійснювати контроль та перевірку результатів навчання учнів;

– ураховувати вікові особливості учнів під час добору змісту, методів, засобів і форм організації навчання та виховання.

Основні **компетентності** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Інтегральна компетентність:

ІК1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність до застосування системи психолого-педагогічних знань і умінь, що є базовими для реалізації змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

СК2. Здатність до планування, моделювання, конструювання, проектування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК4. Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

СК5. Здатність до організації та проведення педагогічної діагностики учня.

СК6. Здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими.

СК7. Здатність добирати доцільні методи, засоби і форми навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів.

СК8. Здатність до проведення формувального та підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів.

СК9. Здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

СК11. Здатність до роботи в команді з профільними фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК12. Здатність до організації здоров'язбережувального, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

СК13. Здатність усвідомлювати особисті відчуття і почуття, управляти власними емоційними станами.

СК14. Здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей.

Програмні результати навчання:

РН1. Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи.

РН2. Дотримуватися нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

РН3. Планувати роботу вчителя, а саме здійснювати: календарно-тематичне планування змісту освітніх галузей, поурочне планування, планування виховної роботи, планування професійного саморозвитку вчителя.

РН4. Здійснювати педагогічну діагностику молодшого школяра.

РН5 Розуміти сутність, принципи, зміст, методи, форми та організацію процесу навчання, виховання і розвитку молодших школярів.

РН6. Використовувати в освітньому процесі методики та систему теоретичних знань з освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти.

РН7. Проводити моніторинг якості навчальних досягнень, здійснювати контроль і оцінювання учнів початкової школи.

РН8. Забезпечувати підтримку особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

РН10. Взаємодіяти з колегами, профільними фахівцями та іншими учасниками освітнього процесу початкової школи.

РН11. Створювати безпечні, психологічно комфортні умови освітнього процесу, використовувати прийоми попередження та протидії булінгу, надавати домедичну допомогу.

РН13. Створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище, зорієнтоване на особистісний розвиток молодших школярів.

РН14. Враховувати при створенні освітнього середовища індивідуальні потреби учнів.

РН15. Розуміти мету, систему цінностей та завдання професійної діяльності вчителя, та усвідомлювати свою роль (місію) як педагога початкової освіти.

1.2. Структура та зміст практики

Змістовий модуль 1. Організаційно-методична робота	
1	Ознайомлення здобувачів освіти із завданнями та змістом практики «Пробні уроки».
2	Ознайомлення з базою практики. Знайомство з адміністрацією ЗЗСО, вчителями-класоводами, учнівським колективом. Аналіз нормативних документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі. Аналіз шкільної документації.
3	Ознайомлення з особливостями організації освітнього процесу в початковій школі. Ознайомлення з особливостями проведення уроків.
4	Складання індивідуального плану роботи. Опрацювання навчально-методичної літератури, додаткових джерел, які необхідні у процесі проходження практики. .
Змістовий модуль 2. Освітня діяльність у VI семестрі	
5	Підготовка та проведення уроків *мовно-літературної освітньої галузі (читання):* підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
6	Підготовка та проведення уроків *математичної освітньої галузі (математика)*: складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
7	Підготовка та проведення уроків *мистецької освітньої галузі (образотвочне мистецтво)*: складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
8	Підготовка та проведення уроків *природничої, соціальної та*

	здоров'язбережувальної, громадянської та історичної освітньої галузі (інтегрований курс «Я досліджую світ»): складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та керівником-методистом проведених уроків.
Модуль 2. Змістовий модуль 3. Організаційно-методична робота	
9	Складання індивідуального плану роботи. Опрацювання навчально-методичної літератури, додаткових джерел, які необхідні у процесі проходження практики. Визначення дати проведення уроків.
Змістовий модуль 4. Освітня діяльність у VII семестрі	
10	Підготовка та проведення уроків *мовно-літературної освітньої галуз (українська мова):* підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
11	Підготовка та проведення уроків *математичної освітньої галузі (математика)*: складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
12	Підготовка та проведення уроків *технологічної освітньої галузі (інтегрований курс «Дизайн і технології)*: складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
13	Підготовка та проведення уроків *фізкультурної освітньої галузі (фізична культура)*: складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та керівником-методистом проведених уроків.
14	Підготовка та проведення уроків *мистецької освітньої галузі (музичне мистецтво)*: складання плану-конспекту, підбір дидактичного матеріалу, виготовлення наочності, оформлення мультимедійних презентацій тощо. Самоаналіз здобувачами освіти та аналіз у мікрогрупі та методистом проведених уроків.
Змістовий модуль 5. Підведення підсумків практики	
15	Оформлення документації практики. Написання звітів
16	Підсумкова конференція (захист практики)

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРОБНИХ УРОКІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

2.1. Мета та завдання пробних уроків з музичного мистецтва

Мета пробних уроків з музичного мистецтва – забезпечити музичну підготовку майбутнього фахівця з початкової освіти.

Завдання пробних уроків з музичного мистецтва:

– виробити навички роботи з учнівським колективом із врахуванням вікових та індивідуальних особливостей кожного учня;

– розкрити навчальний та виховний характер пробних уроків музичного мистецтва у закладах загальної середньої освіти;

– виробити навички самостійного творчого розв'язання питань, пов'язаних з освітнім процесом;

– навчити творчо застосовувати теоретичні знання при проведенні уроків музичного мистецтва;

– оволодіння здобувачами освіти методами і прийомами роботи музичного навчання та виховання молодших школярів у відповідності з їх віковими та індивідуальними особливостями;

– привити здобувачам освіти навички спостереження та аналізу педагогічної діяльності, уміння використовувати інноваційний педагогічний досвід, виховувати бажання пошуку найефективніших методів навчання та виховання.

У результаті проведення пробних уроків з музичного мистецтва здобувач освіти повинен

знати:

– види музичної діяльності та форми організації музичної діяльності;

– роль музики у повсякденному житті молодших школярів;

– основні методи та прийоми музичного навчання та виховання;

– методичні посібники і репертуарні збірники;

– практичні шляхи розвитку музично-творчих здібностей молодших школярів;

вміти:

– розширювати, поглиблювати і узагальнювати знання молодших школярів про засоби музичної виразності про зміст і характер творів, що вивчаються;

– виховувати любов, інтерес до музики рідного народу, його традицій, до музики інших народів світу;

– визначити тип уроку, його структуру, методи викладання нового матеріалу і його закріплення, перевірки знань, умінь і навичок та домашнього завдання;

– скласти план уроку та його детальний конспект з регламентуванням етапів;

– виготовити плакати вправ та пісні, підібрати дидактичний та ілюстраційний матеріал;

– формувати у школярів цілісні уявлення і поняття про багатогранність видів мистецтва, їх взаємозв'язок.

2.2. Вимоги до уроку з музичного мистецтва у початкових класах

Сучасний урок з музичного мистецтва у початкових класах повинен відповідати певним вимогам. Насамперед, урок має бути таким, що виховує, а процес пошуку істини повинен бути суворо обґрунтованим, висновки учнів і вчителів доказовими, практичні роботи мають включати елементи творчого пошуку. Ознаками сучасного уроку, на нашу думку, є мотивованість знань і навчальної діяльності учнів, зниження психологічного напруження всіх учасників освітнього процесу, забезпечення вчителем подолання невпевненості, страху, сором'язливості, байдужості; діалогізація навчального процесу, упровадження групової форми організації освітньої діяльності, активізація сучасних засобів навчання та ін..

Впровадження інноваційних технологій вимагає від учителя початкової виконання певних вимог: урок має бути емоційним, викликати інтерес до навчання, виховувати потребу в знаннях; темп і ритм уроку повинен бути оптимальним, дії вчителя й учнів завершеними; слід створити атмосферу доброзичливості й активної творчої праці, змінювати, по можливості, види діяльності учнів, оптимально сполучати різноманітні методи навчання, керувати навчальним процесом на уроці, більшу частину активно працюють учні. У цьому випадку інноваційні технології трактуються як перетворення практики на основі результатів досліджень при обов'язковому їх застосуванні з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

Отже, Нова українська школа повинна дбати про якісну підготовку учнів до подальшого життя у світі високих технологій на їх сучасному рівні розвитку. Навчання можна вважати ефективним лише у тому випадку, коли воно базується на прогресивних педагогічних ідеях та технологіях, відбувається в напрямі максимальної реалізації освітніх завдань з оптимально напруженою і синхронною діяльністю вчителів та учнів.Окрім того, успішна організація освітнього процесу залежить від відповідності форм і методів навчання психологічним особливостям та функціональним можливостям учнів певної вікової категорії. Усім цим вимогам і відповідають технології сучасного уроку музичного мистецтва у початковій школі.

2.3. Особливості та структура уроків з музичного мистецтва

Отже, основною формою освітньої роботи **з музичного мистецтва** у початкових класах є урок. Упродовж проходження практики здобувачі освіти проводять уроки з **музичного мистецтва** різних типів у 1-4 класах. Кожен урок побудовано за певною структурою. Під структурою уроку розуміється сукупність робочих моментів, етапів, їх порядок, зумовлений внутрішн ім логічним зв'язком. У структурі уроку зазвичай виділяють такі етапи:

І. Організація.

Вхід учнів під музику, музичне вітання.

ІІ. Мотивація (1-2 хв.).

Повідомлення теми і мети, головних завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності (мотиваційні завдання та ігрові ситуації, постановка проблемних питань).

ІІІ. Актуалізація (2 хв.)

Актуалізація досвіду та знань учнів. Підготовка до активного свідомого засвоєння нового матеріалу. Закріплення термінології.(Слухання музики. Матеріал: твори народного, класичного, сучасного мистецтва за програмою, відомості про композиторів, про написання творів тощо.)

IV. Засвоєння нових знань (5-10 хв).

Організація уваги; організація процесу сприйняття; узагальнення та систематизація навчального матеріалу; сприймання нового навчального матеріалу розповідь учителя; бесіда за запитаннями; вивчення термінології.

V. Визначення практичних завдань уроку (4-7 хв.).

Розспівування. Матеріал: вокально-хорові вправи; розспівки; вправи на основі мелодій пісень; сольфеджування; вправи за відносною системою сольмізації; фонопедичні.

Хоровий спів: розучування та виконання пісні, поспівки. Матеріал: пісня, поспівка, ритмічна вправа, сольфеджування.

Гра на елементарних музичних інструментах. (Матеріал: партитури, моделі для імпровізації, пісні, поспівки.), слухання, хорового співу.

Музична творчість. Матеріал: літературні тексти, моделі для імпровізацій, твори для слухання, хорового співу.

VI. Вивчення теоретичного матеріалу з музичного мистецтва (закріплення загальних узично-естетичних, жанрово-стилістичних понять, вивчення музичної грамоти в процесі практичних видів діяльності). Матеріал: поспівки вправи моделі для імпровізації, диктанти, пісні, оркестрові партитури, кросворди тощо.

VII. Підсумки уроку, оцінювання, домашнє завдання.

2.4. Рекомендації щодо підготовки до уроку з музичного мистецтва

Сучасний ефективний урок – це урок добре підготовлений, розроблений відповідно до поставлених цілей та наявних можливостей. Результат уроку визначається майстерністю його діяльності на самому уроці. Чим ґрунтовніше підготовка, тим вільніший учитель у вияві своєї майстерності на уроці.

Суть підготовки учителя до уроку полягає в тому, щоб враховуючи наявні педагогічні умови (характер навчального матеріалу, склад учнів, обладнання, резерви часу та ін.), наперед передбачити і обрати оптимальні шляхи та засоби керування навчально-виховною діяльністю учнів, домогтися найвищих показників селективності уроку в цих умовах.

1. Підготовка до уроку включає три органічно нерозривні стадії:

а) діагностику об'єктивних умов освітнього процесу, аналіз факторів, що діятимуть на уроці;

б) прогнозування ефективності уроку та досягнень учнів;

в) складання програми керування освітньою діяльністю учнів на уроці.

Варто пам'ятати про розвивальні можливості уроків **з музичного мистецтва**. На кожному уроці необхідно, по-перше, навчати учнів визначати, розуміти, а потім самостійно ставити перед собою навчальне завдання. Оволодіння навчальним матеріалом здійснюється на основі виконання навчальних дій – порівняння, моделювання, аналізу, дії змінення. По-друге, навчити учнів використовувати раціональні дії; способи роботи, які забезпечують успішне засвоєння навчального матеріалу.

Оволодіння навчальним матеріалом – це його вміле сприймання, усвідомлення, запам'ятовування і використання в практичній діяльності. Для організації сприймання знань необхідно пропонувати учням чіткі і конкретні завдання, спрямовувати їх на ті сторони, властивості ознаки предмета, які потрібно побачити, виділити, запам'ятати.

Усвідомлення знань завжди пов'язане з виконанням розумових операцій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення. Усвідомленню знань, виконанню учнями на уроці певних завдань конструювання і моделювання сприяє робота з підручником.

Для оволодіння навчальним матеріалом потрібно його запам'ятати. Тому необхідно організовувати роботу з учнями так, щоб вона була привабливою, подавалась у незвичайній для учнів формі, викликала позитивні емоції й глибокі почуття. Щоб учні добре запам'ятали навчальний матеріал, необхідно ставити перед ними конкретні завдання, організовувати повторення, здійснювати контроль вивченого.

По-третє, необхідно формувати в учнів навчальні мотиви, пізнавальні інтереси, бажання вчитися. Вирішальним для формування позитивного

ставлення до навчання є використання вчителем різних форм активізації процесу учіння, серед яких найбільш поширеними є:

– самостійна навчальна діяльність на уроці, тобто робота, що виконується поза безпосередньою участю вчителя, який визначає завдання уроку і керує його виконанням з допомогою запитань, наприклад: Ми знаємо, в чому полягає наше завдання, скажіть, з чого ми повинні почати його виконання? Ми назвали кілька можливих способів виконання завдання, як вибрати найкращий? Ми знаємо, як найкраще виконати завдання. Чого не вистачає для роботи?

– поетапне керування учителем роботи учня. Учневі дається завдання відповідно до якого-небудь етапу роботи. Наприклад: «Склади план, на основі якого будемо виконувати свою роботу. Визнач дії, за допомогою яких виконується завдання. Визнач послідовність виконання дій. Назви дії, якими ти володієш добре, і ті, що складні для тебе. Визнач, як ти будеш перевіряти свою роботу».

При підготовці до пробного уроку практикант має ретельно спроєктувати урок, дотримуючись наступних стадій педагогічної діяльності:

Концептуальна стадія:

– дізнатися тему уроку;

– виявити освітні суперечності, пов'язані з темою уроку, сформулювати проблему уроку;

– продумати створення проєкту пробного уроку як практичної розробки з урахуванням завдань, компетентностей та компетенцій, визначених Державним стандартом, завдань, ключових компетентностей та наскрізних умінь, визначених Державним стандартом НУШ, діяльнісної та тематичної інтеграції відповідних освітніх галузей *(для «Я досліджую світ»)*;

– вибір критеріїв оцінювання результативності проєктної педагогічної діяльності.

Стадія моделювання уроку:

– проаналізувати зміст теми уроку у Навчальній програмі з природознавства, відповідній Типовій освітній програмі *(для «Я досліджую світ»)*; шкільному підручнику та інших наявних підручниках; робочому зошиті з друкованою основою та інших наявних робочих зошитах з друкованою основою; науково-популярній літературі; методично-практичних посібниках для вчителя початкової освіти з даної теми;

– визначити тип уроку та його макроструктуру;

– відібрати необхідний для уроку навчальний зміст;

– виходячи із мети та навчального змісту уроку, визначити методи та прийоми навчання, які якнайкраще допоможуть розкрити тему уроку та досягнути поставленої мети;

– визначити необхідні засоби навчання (вербальні, наочні, допоміжні).

Стадія конструювання проєкту уроку:

– спрогнозувати результати упровадження побудованої моделі крізь призму завдань, компетентностей та компетенцій, визначених Державним стандартом, завдань, ключових компетентностей та наскрізних умінь, визначених Державним стандартом НУШ;

– конкретизувати цілі кожного етапу уроку;

– сформулювати мету до кожного методу, прийому навчання як проєктування очікуваного провідного чи проміжного результату;

– спланувати обсяг освітньої роботи з розв'язання проблеми уроку;

– трансформувати інформаційний зміст уроку в методи, прийоми навчання, проблемні навчальні завдання, варіативні, диференційовані завдання за різними рівнями складності;

– приблизно розподілити час на етапи відповідної структури уроку;

– з'ясувати відповідно до теми й мети уроку навчальні можливості наочних засобів навчання;

– створити текстовий конструктор уроку за схемою: тема уроку – мета – очікувані результати навчання – тип уроку – методи та види роботи – інтерактивні технології, методи, прийоми навчання – обладнання – демонстраційні наочні засоби навчання – роздаткові наочні засоби навчання – література – власне зміст уроку у схематичному вигляді (етап уроку – метод навчання – наочні засоби навчання – діяльність учителя – діяльність учнів).

Стадія створення розгорнутого плану-конспекту уроку:

– чітко відобразити макро- та мікроструктуру пробного уроку;

– виділити графічно кожний етап уроку (напівжирний; абзац 1,25) та мікроструктурні елементи (напівжирний курсив, абзац 2,00);

– в мікроструктурі зазначити методи, прийоми навчання, повний опис їх реалізації та необхідні засоби навчання;

– записати навчальний зміст в повному обсязі;

– найважливіші ідеї, терміни, поняття виділити графічно;

– до запитань у дужках курсивом прописати можливі відповіді учнів/ правильну відповідь.

2.5. Рекомендації щодо проведення уроку з музичного мистецтва

1. Рроздочинати урок за дзвінком.
2. Створити в класі комфортну позитивну атмосферу пізнавальної діяльності, установити контакт з учнями.
3. При проведенні пробного уроку бажано дотримуватись таких порад:

– організувати учнів до початку уроку;
– обрати оптимальний темп і ритм роботи на уроці;
– повідомити учням мету та завдання уроку;
– тему уроку записати на дошці;
– дотримуватися оптимального психологічного, розумового режиму уроку;
– бути систематичним та послідовним, організованим й раціональним у здійснені операцій на уроці;
– залучати учнів до самостійного пізнання інформації;
– слідкувати за дисципліною протягом уроку, за необхідності використовувати прийоми концентрації уваги учнів;
– активізувати роботу пасивних учнів на уроці;
– слідкувати за правильним вживанням учнями природничої термінології та повними відповідями учнів;
– наочність використовувати за необхідності;
– раціонально розміщувати наочність на дошці;
– для показу наочності користуватися вказівкою;
– здійснювати контроль та організовувати самоконтроль діяльності учнів;
– після кожного етапу робити лаконічні узагальнення, висновки;
– обов’язково підвети підсумок уроку.

Проводячи пробні уроки з музичного мистецтва, здобувач освіти повинен знати певні правила ведення уроку, враховувати вікові та психологічні особливості молодших школярів, дотримуватись принципів дидактики.

При організації молодших школярів до уроку слід привітатись музичним вітанням, провести актуалізацію опорних знань, оголосити тему уроку. Незалежно від порядку проведення різних видів музичної діяльності на уроці слід пам'ятати, що:

– при використанні вправ (вокальних чи ритмічних) учні повинні розвивати свої вокально-хорові навички, відчуття ритму;
– при перевірці домашнього завдання потрібно вияснити міцність засвоєння знань молодшими школярами, їх вміння застосовувати знання на практиці, інтерес до предмету;

– при подачі нового матеріалу для цього етапу уроку потрібно відводити максимальну кількість часу;

– продумати методи, прийоми роботи, домогтись активної роботи всіх молодших школярів під час вивчення нового матеріалу, провести закріплення вивченого з метою міцнішого засвоєння того, що вивчалось.

2.6. Обговорення уроку з музичного мистецтва

Перед початком пробного уроку з музичного мистецтва керівник практики від коледжу визначає конкретні завдання для кожного з членів підгрупи, які ведуть спостереження:

– доцільність методів і прийомів, які використані для реалізації навчальних завдань;

– шляхи реалізації виховної мети уроку;

– ефективність та доцільність використання унаочнення;

– здійснення індивідуального диференційованого підходу до учнів.

Обговорення пробного уроку доцільно розпочати з самоаналізу, під час якого здобувач освіти аналізує результативність своєї роботи на уроці, дає самооцінку досягнення поставленої мети.

Аналіз уроку з музичного мистецтва повинен розглядати питання змісту, структури, методики проведення, поведінки вчителя і молодших школярів, результативності знань учнів.

Аналізуючи урок, необхідно звернути увагу на:

– правильність постановки мети уроку;

– місце даного уроку серед інших уроків у даному розділі;

– тип уроку, його структуру, відмінність цієї структури від структури інших уроків, доцільність та ефективність обраної структури; чи виправдалися припущення учителя щодо плану й конспекту уроку;

– зміст матеріалу уроку з наукової точки зору (чи всі визначення були правильними, чи не було помилок у термінології, формулюванні правил; відповідність темі уроку);

– насиченість уроку (чи не було перевантаження теоретичним матеріалом, вправами; поспішність на уроці; поверховість пояснень; час на закріплення; темп ведення уроку; підсумок уроку...);

– як, у якій формі здійснювалися на уроці завдання розвитку мовлення і розвитку мислення учнів;

– які за характером тексти, наочність (художність, естетичність, науковість, рівень сучасності, чи цікавий матеріал);

– які вправи (види, різноманітність, рівень виправданості добору для даного уроку саме цих, а не інших);

– використання підручника (на яких етапах: при перевірці домашнього завдання, при поясненні домашнього завдання чи нового матеріалу; при виконанні вправ усного чи писемного характеру, активність учнів, при роботі з підручником);

– яка застосована методика пояснення нового і повторення вивченого (рівень доступності, висновки, чіткість викладу, трафаретність викладу, чи цікаві прийоми пояснення);

– зв'язок даного матеріалу з попереднім;

– способи, форми опитування й обліку знань учнів, застосовані на уроці;

– виправданість характеру завдань, запропонованих додому; вид вправ, їх обсяг, відповідність темі; пояснення домашнього завдання;

– рівень активності учнів на уроці (самостійність їх у роботі, зацікавленість уроком і дисципліна; чи не було недооцінки сил учнів учителем (легкість матеріалу);

– поведінку вчителя (уміння триматися, охопити увагою клас, чи достатньо приділено уваги учням з особливими освітніми потребами, мовлення вчителя);

– методичну пильність вчителя (критичне ставлення до застосованих ним методів, прийомів, засобів навчання рідній мові);

– підведення підсумків уроку: якість знань та навичок учнів; міцність та усвідомленість засвоєного; чи досягнута мета уроку.

2.7. Оцінка якості проведення уроку з музичного мистецтва

Вважаємо доцільним здійснювати аналіз уроку з музичного мистецтва в початкових класах за такими напрямками у визначеній тут послідовності:

1. Визначення в плані уроку теми і мети (їх правильність, відповідність програмним вимогам тощо).

2. Загальна відповідність фактичного змісту уроку поставленій меті (обсяг матеріалу, його характер, необхідність залучення вправ, використання підручника, доцільність обладнання).

3. Оцінка структури уроку та якісна характеристика його меті, кількість етапів, обґрунтованість їх чергування і логічний взаємозв'язок між ними; відбиття у структурі особливостей предмета, характеру виучуваного матеріалу тощо.

4. Організація навчальної діяльності школярів на уроці (доцільність вибору методів і прийомів роботи з точки зору їх придатності для реалізації завдань уроку, відповідності характеру матеріалу, сприйняття

учнями даного класу, засоби стимуляції активної роботи дітей різного рівня підготовленості й міцності засвоюваного матеріалу тощо).

5. Режим навчальної праці молодших школярів на уроці (розподіл часу, чергування різних видів діяльності як за змістом, так за формою сприймання; засоби попередження втомлюваності учнів, концентрації уваги тощо).

6. Мікроклімат уроку (загальна атмосфера спілкування, спостережливість учителя, увага до внутрішнього стану учня, засоби заохочення тощо).

7. Найвагоміший показник ефективності уроку в початкових класах – це такий результат навчання, коли учні безпосередньо на уроці зрозуміли і в основному засвоїли матеріал. Така якість навчання є закономірним наслідком професійної майстерності фахівця, його відданості учням, постійної вимогливості до себе і своїх вихованців.

2.8. Критерії оцінювання проведення пробного уроку з музичного мистецтва

Оцінка	Рівень компетентності
«відмінно»	Здобувач освіти виявив уміння самостійно і творчо готуватися до уроку; провів урок на високому навчально-методичному рівні, поряд з освітніми завданнями добре розв’язував виховні завдання, успішно керувався дидактичними принципами; методично вірно використовував на уроці ТЗН та виготовлені наочні посібники;творчо застосовував найбільш ефективні форми, методи і прийоми, правильно оцінював відповіді учнів, забезпечив їх активність під час перевірки знань, пояснення нового матеріалу, закріплення чи повторення, залучав їх до активної розумової діяльності, розвивав в них мислення, навички самостійної роботи; вдало використовував дидактичні матеріали; вміло поєднував роботу з усім класом з індивідуальним підходом до окремих учнів; правильно використовував час і домігся того, що учні засвоїли основний матеріал на уроці; вміло керував увагою учнів, зумів досягти зразкової дисципліни; дотримувався вимог єдиного умовного режиму.
«добре»	Здобувач освіти виявив уміння добре готуватися до уроку, користуючись незначною допомогою вчителя чи методиста; провів урок на навчально-

	методичному рівні; використовував ефективні методи і методичні прийоми, але не досить точно; на уроці мали місце методичні недоліки, які однак, суттєво не порушили освітнього процесу; на уроці дисципліна була добра; учні активно працювали, але на окремих етапах уроку їх активність була незначною; мети уроку практикант досягнув.
«задовільно»	Здобувач освіти провів урок, який за своїм змістом навчально-методично витриманий, однак практикант допускав неточності в поясненні або не помічав помилок у відповідях учнів; практикант не зумів організувати активної розумової діяльності учнів, недостатньо їх знає; наочність використовувалась в цілому вірно, але мали місце окремі недоліки (слабке керівництво процесом сприймання, бліді, не чіткі словесні пояснення, недостатнє осмислення сприйнятого); практикант допускав методичні помилки, і це негативно позначалося на знаннях учнів; мали місце порушення учнями дисципліни, а практикант в ряді випадків або не реагував на це, або не зумів підтримати належний порядок; одна, незважаючи на допущені недоліки, було досягнуто навчальної та виховної мети.
«незадовільно»	Здобувач освіти провів урок на низькому навчально-методичному рівні, практикант виявив незнання фактичного матеріалу; практикант допустив грубі методичні помилки, внаслідок яких учні не засвоїли навчального матеріалу; мова практиканта не чітка, він не дотримувався вимог єдиного мовного режиму; дисципліна на уроці була погана, а практикант виявив безпорадність і не зумів налагодити її; поставленої мети на уроці не досягнуто.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text
2. Закон України «Про освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text
4. Концепція «Нова українська школа». URL: https://imzo.gov.ua/osvita/nush/

Навчальна література:

Основна література:

1. Аристова Л.С. Методика музичного навчання та виховання: навч.-метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
2. Аристова Л.С. Методика музичного навчання та виховання навч.-метод. посібник. Ч.2. Миколаїв: Іліон, 2021. 444 с.
3. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль., 2003. 230 с.
4. Масол Л.М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах: навч.- метод. посібник . Київ: Генеза, 2017. 208 с.
5. Масол Л.М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах: навч.- метод. посібник. Київ: Генеза, 2020. 160 с.
6. Нечай С. Музика розвиває, виховує, оздоровлює : навч.-метод. посіб. Київ: Світич, 2015. 144 с.
7. Печерська Е.П. Уроки музики в початкових класах: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2001. 272 с
8. Совік Т. В. Методичні рекомендації та програма до педагогічної практики (з музики і художньої культури): навч.-метод. посіб. Кам’янець Подільський. Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. 52 с.

Додаткова література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / укл. Н.П. Новолокова. Харків : Вид.група «Основа», 2011. 176 с.
2. Калька Н.М., Макаренко С.С. Вправи для розвитку пізнавальної активності молодшого школяра: методичні рекомендації. Львів : ЛОІППО, 2002. 48с.
3. Козій М.К. Психолого-гіедагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів: метод. посіб. К.: Вид-во нац. пед. у-ту ім. М.П.Драгоманова, 2001. 140 с.
4. Машкіна Л.А. Педагогічна практика у системі ступеневої

підготовки вчителів початкових класів: програма та методичні рекомендації щодо її реалізації. Хмельницький: Вид-во ХГПІ, 2006. 52 с.
5. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 200с.
6. Музична педагогіка : навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. 248 с.
7. Нестандартні уроки в початковій школі / упоряд. О. Кондратюк. Київ: Ред.загальнопед.газ., 2005. 128 с.
8. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. 248 с.
9. Педагогічна практика: навчально-методичний посібник / уклад. А.В.Іванченко, О.А.Дубасенюк, А.А.Сбруєва, О.Є.Антонова. Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2015. 126 с.
10. Педагогічна майстерність: підручник / за ред.. І.А. Зязюна. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ: Вища школа, 2014. 422 с.
11. Програми та методичні поради до навчальної і педагогічної практик з музики / укл. О.С.Аліксійчук, В.В.Федорчук, Т.В.Борисова та ін.. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2011. 68 с.
12. Ростовський О.Я. Методика навчання музики у початкових класах. Київ: ІЗМН, 1997. 203 с.
13. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2011. 640 с.
14. Синяк І.М., Самсонова О.О. У світі музичних ігор. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 144 с.
15. Совік Т. В. Методичні рекомендації та програми до навчальної і педагогічної практик з музики : навч.-метод. посіб. Кам'янець Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. 56 с.
16. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 240 с
17. Юцевич Ю.Є. Музика. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2003. 352 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/
2. Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти. URL: https://nmc-vfpo.com/
3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/ua

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок конспекту уроку у 1 класі

Тема. Веселий мандрівник у театрі і кіно
Мета:
навчальна:
- ознайомити учнів з поняттям «театр», «ансамбль», «хор», навчити учнів визначати види театру;
- удоскональвати вміння учнів слухати музику, уміння аналізувати твори музичного мистецтва;
- навчити характеризувати особливості вираження життєвого змісту музично-сценічними жанрами;

розвивальна:
- розвивати музичний слух учнів;
- розвивати вокально-хорові навички; розвивати фантазію;

виховна:
- виховувати дисципліну, повагу до національного музичного мистецтва;
- виховувати інтерес до музики написаних за сюжетами народних казок, ціннісне відношення до оперного та театрального жанру.

Музичний матеріал: Г.Гриневич опера-казка "Плескачик", арія тіста з опери-казки "Колобкові мандри" муз. Н.Барабаш, мультфільм "Колобок".
Обладнання: підручник, комп'ютер, наочність, портрет Г.Гриневича, малюнки предметів (цукерка, бінокль, сумочка, рюкзак, спортивний костюм, смокінг, вечірня сукня, морозиво, квіти).
Тип уроку: комбінований

Хід уроку

І. Організація учнів до уроку.
1. Перевірка готовності учнів до уроку
2. Музичне вітання:
ІІ. Актуалізація опорних знань:
- Що таке опера? Що таке арія?
- Які співацькі голоси можуть виконувати арію?

Мотивація навчальної діяльності.
- Учні, ми продовжуємо нашу подорож з веселим мандрівником Колобком. Щоб дізнатися яка наша наступна подорож, відгадайте загадку. Подумайте, про що йдеться:

Є та сцена і куліси,
Є актори, є антракт
Є акторки, є афіша,
Декорації, аншлаг.
Там вистави неймовірні...

Здогадались? Це... театр

Повідомлення теми і мети уроку

Подача основного матеріалу

Театр виник дуже давно. Адже колись не було ані телевізора, ані радіо, ані кіно, ані журналів. А так хотілося чогось цікавого, особливо на свято! І завжди були люди, які вміли найкраще співати чи розповідати історії. А інші із задоволенням їх слухали. От із цих співців та оповідачів і вийшли актори — люди, які зробили свій талант професією.

- Чи доводилось вам бути у театрі?
- Які вистави ви там бачили?

Потрапляючи до зали, вдивляючись в обличчя акторів, стежачи за їхньою грою, потрапляєш в інший світ. Таке враження, що залучаєшся до чогось справжнього, живого.

Групи з кількох виконавців утворюють ансамбль. Ансамблі можуть бути як вокальними, так і інструментальними. Залежно від кількості в ансамблі музикантів, він може називатися дуетом, тріо, квартет (пояснення учням про кожен вид ансамблю).

Коли ж співає багато музикантів, утворюється хор.

Мелодія кожного голосу — кожна хорова партія — обов'язково виконується групою співаків. Хорові колективи викопують твори як із інструментальним супроводом, так і без нього. Найдосконаліша форма хорового виконавства — хоровий спів без супроводу, а капела.

ІІІ. Основна частина

1. Слухання музики

- Сьогодні ми поринемо у світ казкового співу, у оперу-казку " Плескачик".

Помандруймо до музичного театру, який називають оперою. В опері актори розмовляють із глядачами мовою музики. Зі сцени лунають різні голоси. На минулому уроці ми слухали лише арії героїв, а сьогодні ми послухаємо оперу-казку "Плескачик" повністю.

Зверніть увагу на героїв опери-казки, та музику яку вони будуть виконувати.

Слухання опери-казки "Плескачик"

- Яких героїв ми зустріли в опері-казці "Плескачик"?
- Які арії прозвучали?
- Які ансамблі прозвучали?

2. Фізкультхвилинка "Вгору-вниз"

3. Розспівування:

Завдання:

-вчити чітко вимовляти слова або звуки, працювати над дикцією, артикуляцією;
- співоча постава - позиція ніг, голови , спини;
- вчити правильно проспівувати голосні звуки;
- звернути увагу на чистоту інтонування;

4. Робота над піснею Арія тіста з опери-казки «Колобкові мандри»:

- Учні, сьогодні ми теж можемо з вами заспівати хором. На минулому уроці ми почали вивчати пісню яка називається арія тіста з опери "Колобкові мандри".

Давайте повторимо текст і мелодію арії тіста.

Учні, а тепер уявіть себе акторами оперного театру. Ви стоїте за кулісами, трішки хвилюєтесь. Розкривається завіса, а перед вами безліч глядачів, які прийшли насолодитися вашим співом.

Звучить арія тіста у виконанні учнів першого класу.

Завдання:

Повторення слів і мелодії пісні, виконання арії тіста з опери-казки «Колобкові мандри» у помірному темпі передаючи рішучий, сміливий характер пісні.

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Музичний мультфільм про «Колобка».

Мультфільм «Колобок».

Дайте відповідь на питання чи виконайте завдання:

- Чим відрізняються мультфільми про колобка?
- Порівняйте музичні супроводи. Який вам більше сподобався?

Кожен похід у театр можна перетворити на справжнє свято. Гарне вбрання, зачіска, куплений дорогою маленький букетик квітів для найбільш уподобаного персонажа – все це додає урочистості такому виходу.

Гра «Вихід у театр»

Учням пропоную малюнки предметів (цукерка, бінокль, сумочка, рюкзак, спортивний костюм, смокінг, вечірня сукня, морозиво, квіти).

Завдання: обрати предмети, що можна надягти і взяти до театру.

V. Підсумки уроку

Тема уроку над якою ми сьогодні з вами працювали називається "Веселий мандрівник у театрі та кіно".

- Пригадайте, що таке ансамбль? Які бувають ансамблі?
- Які ансамблі прозвучали у опері-казці "Плескачик";
- Чим відрізняється опера від балету?

Додаток 2

Зразок конспекту уроку у 4 класі

Тема: Милуємося красою землі.

Мета:

навчальна:

– Ознайомити учнів із музичними творами, що прославляють рідну землю, зокрема з піснями *«Чом, чом, земле моя»* (муз. Дениса Січинського, виконання Дмитра Гнатюка), *«Три поради»* (муз. Ігоря Шамо, гурт «Струни серця») та *«У ритмі серця»* (муз. Руслани Лижичко, слова Сашка Положинського);

– Сприяти усвідомленню учнями ролі музики як засобу вираження любові до Батьківщини;

– Навчити розрізняти емоційно-образний зміст творів, визначати засоби музичної виразності (мелодія, ритм, темп, динаміка).

розвиваюча:

– Розвивати музичний слух, пам'ять, ритмічне чуття та вміння емоційно сприймати музику;

– Формувати навички виразного виконання пісень, розвиток вокально-хорових умінь під час розучування пісні *«У ритмі серця»*;

– Стимулювати творче мислення, уяву та естетичне ставлення до навколишнього світу через музичне мистецтво.

виховна :

– Виховувати любов до рідної землі, почуття патріотизму, гордості за українську культуру і митців;

– Формувати національну свідомість і емоційно-ціннісне ставлення до рідної природи, традицій і духовних надбань українського народу;

– Сприяти розвитку почуття відповідальності та бажання зберігати красу рідної землі.

Музичний матеріал: пісня *«Чом, чом, земле моя»* (муз. Дениса Січинського, виконання Дмитра Гнатюка), *«Три поради»* (муз. Ігоря Шамо, гурт «Струни серця»)- слухання музики; *«У ритмі серця»* (муз. Руслани Лижичко, слова Сашка Положинського) – розучування пісні.

Наочний матеріал:

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

І. Організація учнів до уроку.

1. Перевірка готовності класу до уроку.

2. Музичне привітання.

- Добрий день. Мене звати Валерія Сергіївна, і сьогоднішній уроку проведу з Вами я, але спочатку ми привітаємось музичною мовою.

Сідайте всі рівненько:

Доброго ранку і поле, і луг
Доброго ранку, учитель і друг!
Все, що навколо існує, хай нашу пісню почує.
Все, що навколо існує, хай нашу пісню почує.

3. Емоційне налаштування класу.

- Діти, для того, щоб ми ефективно працювали , маємо більше довіряти один одному, маємо бачити те, що у нас спільного. Тож давайте назвемо і відшукаємо що є спільного у вас із сусідом, і утворимо своєрідний ланцюг довіри.

ІІ. Мотивація навчальної діяльності школярів.

- Діти, сьогодні на уроці — незвичайне завдання. Я отримала листа від самої **Музики**! Так-так, Музика — це чарівниця, яка вміє розповідати історії без слів. Вона просить нас допомогти їй передати одне дуже важливе послання — про любов до рідної землі. Але зробити це можна тільки тоді, коли ми слухаємо серцем.
- (Учитель відкриває уявного листа або тримає справжній конверт із написом **«Таємне музичне завдання»**)

"Дорогі діти! Я — Музика. Я хочу показати вам, яка прекрасна ваша рідна земля. Але без вас я не зможу це зробити. Ви — мої слухачі, співаки, мандрівники, моє натхнення! Відкрийте свої серця — і я поведу вас у світ краси, гармонії та любові до України!"

- Щоб допомогти Музиці, ми сьогодні вирушимо в музичну мандрівку. Уявіть, що ми летимо над Україною — над Карпатами, Дніпром, зеленими лісами… А музика — наш чарівний килим-літак.
- Чи готові вирушити в цю подорож?

(Діти відповідають: «Так!»)

Тоді — вперед! Вуха на «слух», серце на «відчуття», а очі — на уяву!

ІІІ. Актуалізація опорних знань та мотивація навчальної діяльності.

- Але перш ніж ми вирушимо у нашу музичну подорож рідною землею, чарівниця Музика хоче переконатися, що ми вже готові. Вона залишила для

нас маленьку перевірку — «ключики пам'яті», які відкривають дорогу до краси нових пісень.
- Вона питає:
«Чи пам'ятають діти ту пісню, в якій співається про ніжну українську весну у саду вишневому?»
(Очікувана відповідь: «Ой у вишневому саду»)
- А яка пісня була схожа на колискову, співана ніжно, без супроводу, як це називається?
(Очікувана відповідь: «Гойда, гойда, гой», термін – «а капела»)
- А яка пісня була з жартівливим настроєм, де фігурує Солоха?
(Очікувана відповідь: «Казала Солоха прийди-прийди»)
- І ще Музика запитує: а про яку пісню ви казали, що вона сучасна, але теж передає любов до нашої землі, до всього світу?
(Очікувана відповідь: «Моя планета синьоока»)
- А як називається процес, коли композитор переробляє народну мелодію, додає інструменти, змінює звучання, але залишає її серце?
(Очікувана відповідь: «Обробка народної мелодії»)
- Ви добре пам'ятаєте все, що вже вивчили! А це означає, що ми можемо далі вирушати в подорож із Музикою — тепер до творів, які не просто прикрашають світ, а **вчать бачити красу рідної землі, любити її і берегти**.

IV. Повідомлення теми, мети, уроку.

- Діти, ви сьогодні чудово впоралися із завданнями Музики − ви пам'ятаєте пісні, які ми вивчали, і навіть складні музичні терміни. А тепер Музика запрошує нас зробити наступний крок. Але вона хоче, щоб ви самі здогадалися, про що буде наш сьогоднішній урок**.**
- *Як ви гадаєте, що може надихнути композитора написати пісню?*

Очікувані відповіді учнів:
– Природа,
– Їхні почуття,
– Краса навколо,
– Любов до рідного краю,
– Сім'я, Батьківщина.
- *Коли ви чуєте пісню про рідний край, що ви уявляєте?*

Очікувані відповіді учнів:
– Поля, ліси, річки,
– Українське село,
– Рідний дім,
– Прапор,
– Людей у вишиванках,
– Свою родину.
- *Чи відчували ви коли-небудь гордість або ніжність, слухаючи музику про Україну?*

Очікувані відповіді учнів:
– Так, у мене мурашки по шкірі були,
– Хотілося співати,
– Хотілося плакати або посміхатися,
– Я згадував свою бабусю / село.
- Ви дуже точно відчуваєте, про що буде наш урок. Ми й справді говоритимемо про найрідніше. Про те, що гріє серце — нашу землю, нашу Україну.
- (Пише на дошці тему)
Тема нашого уроку:
«Милуємося красою рідної землі»
На уроці ми:
– послухаємо музику, яка передає красу нашої Батьківщини;
– поговоримо про почуття, які викликають ці твори;
– навчимося розуміти музику не тільки вухами, а й серцем;
– і заспіваємо пісню, у якій звучить любов до нашої України.
-Ви готові слухати, відчувати й мандрувати музикою нашою рідною землею?
- **Очікувана відповідь учнів:**
– Так!– Готові!
– Починаємо!
<u>V. Засвоєння нових завдань.</u>
1. Подача нового матеріалу.
- Учні, ми з вами вже зрозуміли, що музика — це не просто звуки. Це голос душі. Особливо тоді, коли вона говорить про найрідніше — про нашу землю, нашу Україну**.**
- Сьогодні Музика відкриє нам нові сторінки. Але не книжкові — а музичні картини, у яких не пензлі, а звуки. Ми будемо слухати твори, які передають почуття любові до Батьківщини, до місця, де ми народились і зростаємо.

- Як ви думаєте, чому так багато пісень написано про рідний край?
- А коли ви чуєте слово «Батьківщина» — які образи з'являються у вас перед очима?
- Чи можна почуття любові до рідної землі передати не словами, а звуками?
- А чи може музика нагадати про красу нашої природи, традицій, рідної мови?

Очікувані відповіді учнів:
– Бо це важливо, це наша душа.
– У мене з'являються картини: поле, хата, небо.
– Так, можна передати навіть тугу чи радість.
– Так, музика допомагає відчути красу по-іншому.
- Саме так — музика може бути як вікном у рідну землю.
Сьогодні ми познайомимося з такими творами, у яких композитори

передають найтонші почуття до України — ніжність, сум, вдячність, гордість. Вони ніби малюють звукові пейзажі**,** у яких ми впізнаємо свою країну.
І навіть більше: деякі з них звучать як молитва, як розмова з рідною землею. Інші — як порада, як спогад чи навіть мрія.
- Ми не просто будемо слухати музику — ми будемо її відчувати. І сьогодні ми разом з вами спробуємо зрозуміти:
як саме музика допомагає нам милуватися красою нашої рідної землі.
2. Слухання музики.
А) Вступна бесіда.(*Денис Січинський – «Чом, чом, земле моя»* (виконання Дмитра Гнатюка))
- Закрийте на мить очі... Уявіть, що ви вже дорослі. Вас запросили навчатися або працювати в іншій країні. Там усе інакше — мова, природа, будинки, навіть запахи.
Але щоразу, коли ви бачите небо, то думаєте:
«А яке воно в моєму рідному місті?»
Коли чуєте голос, то згадуєте маму або бабусю.
Коли бачите квітку — згадуєте свою вишню під вікном…
- Саме таку тугу, ніжність і вдячність до рідного краю ми почуємо в пісні **«Чом, чом, земле моя»**.
Цю пісню створили два митці — **Маркіян Шашкевич**, поет, який перший почав писати про Україну як про святиню, і **Денис Січинський**, композитор, що вмів через музику передавати найтонші почуття.
- А виконує її Дмитро Гнатюк — голос, який знає вся Україна. Його спів — це як сповідь. Це пісня про людину, яка далеко, але серцем — завжди з рідною землею.
Б)Постановка завдання
– Уважно послухайте пісню. Який настрій у неї?
– Які почуття передає співак?
– Що ви уявляєте, коли слухаєте цю музику?
В) Демонстрація музичного твору
Прослуховування пісні «Чом, чом, земле моя» у виконанні Дмитра Гнатюка
Г) Бесіда за прослуханим твором
Запитання до учнів:

- Який настрій передає ця пісня? (Очікувані: сумний, ніжний, глибокий, спокійний)
- Що вам згадалося або уявилося під час слухання? (Очікувані: рідна хата, поле, мама, далека дорога, село)
- Як ви думаєте, чому пісня звучить саме так — повільно і м’яко?
- Чи змінювався ваш настрій під час слухання?

Д) Аналіз музичного твору
- Пісня «Чом, чом, земле моя» — це **музичний лист** до рідної землі.
Співак виконує її повільно, співочо, із глибоким почуттям. Ви, мабуть,

помітили, як **мелодія ллється плавно**, майже як сповідь. Це не марш, не весела пісня — це **духовна розмова** з рідною землею. Мелодія — співуча, тиха, інтонація — ніжна. Цей твір показує, як сильно людина може любити свою землю — навіть коли вона далеко. Також ми чуємо **академічний вокал**, спів «високої» манери — що додає урочистості.
- Це один із прикладів, як музика може розповісти про **любов до України** без жодного прямого опису краєвидів — тільки через почуття.

2.1 Слухання музики

А)Вступна бесіда(«Три поради» Ігоря Шамо)

Діти, у кожного з нас є люди, які нам щиро бажають добра. Хто це для вас? (Очікувані відповіді: мама, тато, бабуся, вчитель, старший брат…)
Іноді ці люди не просто говорять нам щось — вони **дають поради**, які допомагають у житті. І хоч ми не завжди одразу розуміємо їхній сенс, з часом бачимо: *вони бажали нам найкращого*.
Сьогодні ми послухаємо пісню, яка називається **«Три поради»**. Музику написав **Ігор Шамо** — автор знаменитої "Пісні про рушник". А виконує її гурт «Струни серця» — сучасно, але щиро.
Ця пісня — як звернення від батьків до дітей. Вона про те, як жити з добрим серцем і чистою душею.

Б) Постановка завдання

- Які саме три поради ви почуєте у пісні?
– До кого звертається голос у пісні?
– Який настрій у цієї музики?
– Що вам нагадує мелодія — колискову, спогад, розмову?

В) Демонстрація музичного твору

Слухання пісні «Три поради» у виконанні гурту «Струни серця».

Г) Бесіда за прослуханим твором

Питання до учнів:

- Які три поради ви почули? (Очікувані відповіді: будь добрим, бережи землю, люби рідний край)
- Як звучить ця пісня — гучно чи лагідно? (Очікувано: тихо, спокійно, щиро)
- Чи нагадала вона вам чиюсь пораду? Чию саме?
- Який образ виникає у вас у голові, коли ви слухаєте цю музику?

Д) Аналіз музичного твору

Ця пісня звучить не як виступ, а як **душевна розмова**.
Ігор Шамо написав її з думкою про майбутнє — про дітей, які повинні знати, що таке любов до землі, до людей, до самого себе.
Музика — м’яка, ніжна. Темп — спокійний. Спів — тихий, але дуже теплий.
Гурт «Струни серця» виконує її з великим почуттям — тому ця пісня звучить *не як вказівка, а як ласкаве прохання*.

Це не просто музика — це **цінності**, які передаються з покоління в покоління. А музика допомагає їх зберегти.

Фізкультхвилинка

https://www.youtube.com/watch?v=jTWryZ8fDww

- Діти, наша подорож із Музикою триває — ми вже почули, як звучить рідна земля, відчули її ритми…
  Але, як у кожній подорожі, нам потрібна зупинка — невеличка **перерва для відпочинку й зарядки**.
  Музика підготувала для вас **рухливе завдання** — у вигляді відео. Ми трохи потанцюємо, потягнемось, розімнемось — …щоб наші голоси звучали ще краще, а ритм серця став ще відчутнішим!

3. Вокально-хорова робота

А) Розспівування

І. Закріплення вокальної вправи.

А) Вступне слово

- Ми з вами щойно почули музику, яка торкається серця. А тепер наше завдання — **підготувати власний голос, щоб і ми могли передати почуття через спів**.

Адже ми будемо вивчати пісню, яка звучить у ритмі серця. І щоб вона прозвучала красиво — потрібно розігріти свій голос, як художник розігріває руку перед малюванням.

- Тож давайте нагадаємо собі вокальну вправу, яку ми вже вивчали.

Б) Постановка завдання

– Нагадую, Співаючи цю вправу, ми будемо:

- тренувати **плавність голосу** (легато),
- **рівне дихання**,
- **чітку артикуляцію голосних звуків**,
- вчитися **співати м'яко, не напружуючи горло**.

В) Художнє виконання вправи (виконує вчитель або фоно)

Приклад вправи:

"Ма-ма-ма – мо-мо-мо – му-му-му" на трьох нотах (до–мі–соль), плавно, з опорою на дихання.

Або: **"У – А – О"** — по трьох підрядних звуках гами, співаємо кожну голосну плавно, витягуючи звук.

- (нагадування про вокальну поставу, дихання, артикуляцію)
- А зараз Ви.
- Чудово, а зараз Ми з вами розучимо нову поспівку для розігріву голосу.

2. Розучування вокальної поспівки.

А) Вступне слово

- Всі чули, правда, як гарно пташки на весні співають?

Так само і ми будемо співати, використовуючи правильне дихання та інтонацію!

Але для того, щоби нам гарно співати, треба розігріти голосочки .

В)Постановка завдання

Послухайте уважно, я вам її заспіваю, а вашим завданням буде сказати про що йдеться у розспівці.

В)Художнє виконання розспівки «Завітайте всі до нас».

Г) Аналіз

- Ну що, учні, хто мені скаже, про що ішлося?
- Так, дійсно, ми з вами будемо всі закликати до нас, бо ми 4-й клас, тут співаємо.

В) Розучування слуховим методом

Вивчення слів з відплескуванням ритмічного малюнку:

-А зараз вивчимо з мелодією. (Нагадую правила співу). Пласка співаємо.

- Результат: співаємо без відблиск, чітко вимовляємо слова, не спішимо, слухаємо один одного.

2. Розучування пісні «У ритмі серця».

А). Вступне слово

- Пам’ятаєте, діти, як ми отримали листа від чарівниці Музики? Вона просила нас відчути красу рідної землі — **не очима, а серцем**.
- І ми з вами вже літали над Карпатами, слухали шум дерев, спів птахів, музику — і ось зараз ми почуємо ще одну історію, яку Музика довірила саме нам.
- Це пісня, яка народилася **в ритмі серця**. Вона сучасна, але дуже щира — у ній стукає любов, надія, тепло, Україна.

Якщо ми її добре розучимо — ми зможемо передати це послання далі. Бо наш голос — це частинка її чарів.

- То що, співатимемо з Музикою — **в ритмі нашого серця?**

(Очікувана відповідь учнів: «**Так!**»)

Б) Постановка завдання .

- Зараз я заспіваю частинку пісні — послухайте уважно. Ваше завдання:

  – Визначити, **який настрій звучить у пісні** — радісний, спокійний, урочистий чи мрійливий?

- Вловити, **який саме момент викликає у вас емоції** — можливо, певне слово, рядок чи мелодія?
- Послухати, як співаються **довгі звуки, ритмічні фрази**, як дихається під час співу.

В) Художнє виконання пісні (куплет + приспів)

Виконую *пісню або використовує аудіозапис (у гарній якості, із чіткою дикцією).*

Г) **Аналіз та бесіда за прослуханим (емоційно і доступно)**

Питання до класу:

- Який характер цієї пісні? Які емоції вона викликає?
- Чи легко було сприймати мелодію? Вона плавна чи енергійна?
- Які слова найбільше запам'яталися?
- Який момент пісні, на вашу думку, **найважливіший** — чому?

Очікувані відповіді дітей:

- «Вона ніби сучасна, але добра»
- «Слова про серце — дуже гарні»
- «Приспів легко запам'ятовується»
- «Мені здається, що ця пісня — про те, що потрібно слухати себе»

- Ви гарно почули й відчули, що ця пісня — про **внутрішню гармонію**, про те, що ми несемо в собі.

Саме тому важливо не просто вивчити її, а **заспівати щиро, від серця**.

Д) **Розучування слуховим методом (фраза за фразою)**

- Ми з вами розучимо слова, відплескуючи ритмічний малюнок пісні по фразах. (В послідовності вчитель-учні)
- Тепер сіли Рівненько, випрямили Спинки, приготували долоньки і разом зі мною із каком голови розпочинаємо(Виконую разом із дітьми.)
- (вчимо так само 2 фразу і тд.)
- А тепер підставимо слова під мелодію, послухайте спочатку виконую я.

- А зараз ви, при цьому звертаємо увагу на:

- **інтонацію** (не фальшувати, точно попадати в ноти),
- **дикцію** (чітко вимовляти слова),

- **дихання** (де зручно вдихати),
- **емоційність** (співати з виразом, не «сухо»).

(виконуємо повністю пісня + відплескуємо ритмічний малюнок)

- І на останок пропоную вам пограти в гру «Ритмічний канон». Суть цієї гри полягає в тому, що спочатку почнуть співати цю пісню хлопчики і відплескувати ритм, а потім через декілька секунд розпочнуть дівчатка, трішки із запізненням. Подивимося, що з цього вийде! Учні, слідкуйте за своєю співочою поставою. (граємо в гру, виконуємо пісню) .

Ви добре слухали, співали зосереджено й щиро. Пісня звучить усе краще!
І чим більше ми вкладаємо в неї **душі**, тим ближче ми до того, щоб передати чарівне послання Музики.
Наш голос — це теж її музичний лист до світу. І він звучить у ритмі серця 💗

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

1.Підведення підсумків уроку

Сьогодні ми пройшли з вами дуже особливий шлях.
Ви слухали музику серцем, відчували емоції, говорили про любов до рідної землі — не словами, а звуками.
Ми почули, як ця любов звучить у творах Січинського, Ігоря Шамо, а ще — розбудили свій голос і заспівали пісню, яка об'єднала нас у **ритмі серця**.
А тепер скажіть мені:

Питання до класу (рефлексія):

- Що вам сьогодні найбільше запам'яталося?
- Що вам було цікаво/незвично/приємно?
- Як ви думаєте: ми змогли допомогти Музиці передати її послання?

(Очікувані відповіді: «Мені сподобалась пісня», «Було цікаво уявляти подорож», «Так, ми співали щиро, значить допомогли!»)

- Я бачу, що сьогодні **ваші очі світилися**, а голоси звучали по-особливому. Це означає, що **ви були з Музикою в гармонії**, і вона точно почула вас.

2. Оцінка роботи учнів

Учитель (підбадьорливо, доброзичливо):

- Сьогодні хочу похвалити всіх, хто слухав уважно, співав щиро, не боявся пробувати.
- Особливо дякую [імена учнів], які активно відповідали на запитання.
- А ще — [імена учнів], чиї голоси я чула дуже чисто й гарно
- І окреме «дякую» всім, хто старався навіть тоді, коли було складно − це справжня музична сміливість!

За сьогоднішній урок **всі отримують велике «Браво!» — і сердечну 12-ку від Музики!**

3. Повідомлення домашнього завдання

- А тепер — домашнє завдання, але воно буде не зовсім звичайним:

1. **Повторіть пісню «У ритмі серця» вдома**, намагаючись співати легко, з емоцією. Можете заспівати її батькам — нехай і вони почують ритм вашого серця!
2. **Намалюйте** невеликий малюнок до будь-якої пісні, яку ми сьогодні слухали або співали: це може бути краєвид, образ Музики, чи просто відчуття, яке вона у вас викликала.

4. Прощання з учнями

- Діти, дякую вам за сьогоднішню мандрівку.

Музика сьогодні дійсно говорила через вас. А значить — ви були її справжніми помічниками.

До зустрічі на наступному уроці — бережіть свій голос і слухайте, як б'ється **ваше серце — в ритмі любові та музики!**

До побачення, мої музиканти!

Навчально-методичне видання

ПРОБНІ УРОКИ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Методичні рекомендації до організації
та проведення пробних уроків

для здобувачів фахової передвищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта
ОПС «фаховий молодший бакалавр»

Укладачі
Дмитро ГРЕГІРЧАК, Тамара НІЖЕГОРОДЦЕВА

Тираж 10 пр.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/